

aan een vooraf nergens een domi- nantie" was. "Niet oen hebben, "niet erf in de synodo- t? Dat is 't droev- an, dat kerkelijke iust door hen, die aan. knoet betreffende titelen des homel- zgn. "erg soepel" ragers van Chris- ran ons Gerefor- wigen. Men zegt

maar "lauw". zootle meerder- et meer zien, en d als men wordt n" te zeggen, en t te veel van dit lamalig", "egaal- rd", zoo "tus- weg, dan behoudt eemeente.... Ook

deze politiek van ng is en de kerk, derve voert? t anders dan de profeten toornen. In den weg van weg van keuze, en overal waar gen, dat Christus een geweldigen

Kiest! en strijdt of en hinkt niet tangen "tusschen vóór Christus en Zijn koningschap

en is groot loon! A. HOEKSTRA.

reeks (II).

nieuwe synodale gmatische deel.

t nadruk is ver- e bediening van e z.g. veronder- praak door de oodt ieder die lat dit de grond echte beschuldigt van 1905, ver-

n, dat het ge- Er staat niet- eden gesteld bij r mij houd me 34 (dien geen tje heeft door- roken van ver- zing trouwen S.N. ligt niet in iterin, dat aan n zijn kinderen ynode" hier o.a.

rd als haar ge- menten, als zij lge aanwezige t is er dus geen t wordt het een t en waarom? ondersteld" aan- de "synode" de doop grondt op der "inwendige en heden (geen op bediening aan e onderstelling: van inwendige, "misschien van r boven werken

e synodale op- gd" betekent: uders de vraag ren in Christus n van Zijn ge- is toch werke- van den doop,

id is, die deze n 1905—42 de ls hij redeneert de is volkomen rlegen en zich

zich ook na- preciese vast- oorte, toen in ppenomen, dat n Geest "vóór, en, van welke niets, heeft af-

k, dat wie het

détail van het houden voor (reeds) wedergeboren af- wijst, daarom gewerd wordt. Derhalve blijft het feit staan, dat men ginds de wedergeboorte als REEDS GESCHIED moet ONDERSTELLEN om te kunnen ge- looven, dat er WERKELIJK gedoopt is. Zie maar weer hierboven: als een sacrament WAARLIJK sacrament is, DAN verzegelt het volgens de synode inwendige aan- wezige genade. Nu kan men wel met woorden spelen, doch dat is niet sluchend. Want consequentie van dit standpunt is: waar de inwendige aanwezige genade ont- breekt, daar IS NIET WERKELIJK GEDOOPT. Verwor- penen zijn op dit standpunt nooit werkelijk gedoopt. En uitverkorenen maar voor een gedeelte, nl. zooveel zij reeds vóór den doop zijn wedergeboren. Wat natuurlijk nooit iemand met zekerheid zal weten. Zoodat nooit iemand zeker weet, of zijn kind of hij zelf wer- kelijk gedoopt is. Het is nog al troosteloos. Men kan nu van synodale zijde wel verzekeren: de weder- geboorte komt (bij de uitverkorenen) vóór, onder of na den "doop", maar dát is nu juist het met woorden spelen, zooveel door ons bedoeld en afgewezen. Want men MOET op het standpunt der "synode" het zóó zeggen:

a) is het vóór den doop in orde gekomen met de wedergeboorte, DAN WAS ER een echte doop, dus dan was het een wedergeboorte vóór den doop;

b) geschiedt de wedergeboorte onder den doop, dan was het kind niet alreeds WEDERGEBOREN toen het "gedoopt" werd, dan was er dus geen eigenlijke doop, want daarvoor en daar vóór moet er wedergeboorte zijn, derhalve: het was geen doop maar *schijndoop*;

c) komt de wedergeboorte na den z.g. "doop", dan was alweer de "doop" geen echte doop, omdat de ge- nade (de "inwendige") nog niet aanwezig was; derhalve: het was ook nu maar een *schijndoop*.

Men zal dus van synodale zijde den regel: "de wedergeboorte kan vóór, onder of na den doop ge- beuren" moeten "interpreteeren" als volgt: "de weder- geboorte kan gebeuren vóór den doop, en voorts onder een *schijndoop*, en ná een *schijndoop*". Eigenlijk zal het dus voor wat den heuschen DOOP betreft, alleen maar gebeuren vóór den doop. Door haar geredeneerd over die aanwezige genade heeft de "synode" metter- daad een streep gehaald door 1905 (het slot). Maar ze denkt, dat ze er nog aan vast houdt. Ze zit in het moeras.

Vermoeiend redeneeren? Zeker, maar dat is onze schuld niet. Het is de schuld der scholastiek, waaraan de synode ten prooi viel. (Wordt vervolgd.) K. S.

Een onverdacht getuige.

Van de zijde der "bezwaarden" is telkens weer naar voren gebracht, dat de "Verklaring" van 1905 inzake de Veronderstelde Wedergeboorte een compromis, een pacificatie-formule is geweest.

Niet slechts op de Synode tijdens de debatten over de bezwaarschriften, maar ook in geschriften is dit alreeds gehouden; zoo b.v. nog weer zeer duidelijk in de laatste geschriften van Prof. Dr. S. Greijdanus: "De Synodale vrede verbroken" en "Mijne schorsing".

Deze bewering is door woord- en penvoerders namens de Synode steeds bestreden. Men beroept zich dan op het begin der "Verklaring". Staat daar niet, dat hetgeen volgt is "volgens de belijdenis"? Men geeft dus een belijdenis-uitspraak, een formule, die de van God ge- openbaarde waarheid wil vastleggen! Er zijn maar niet bepaalde grenzen getrokken, binnen welke het weten- schappelijk-theologisch denken en spreken zich heeft te bewegen — neen, de Synode is hier met "haar door Christus verleende profetische autoriteit opgetreden" om een belijdenis te geven! In feite zijn dan ook niet de oude A-broeders bevredigd, maar hun zienswijze is veroordeeld, terwijl zij juist bezwaren hadden inge- bracht tegen sommige extremiteten der B-theologie! Zij werden door een belijdenis-uitspraak veroordeeld, al- thans terechtgewezen. En ze zouden dit ook zonder meer geëlikt hebben! Prof. Lindeboom zou zich zelfs ineens voor de opvatting: de doop verzegelt aanwezige, inwendige genade hebben laten winnen.

Door de "bezwaarden" is er ook op gewezen, dat deze Verklaring tengevolge van het compromis-karakter aan innerlijke tegenstrijdigheid lijdt en daarom allerminst geschikt is om dienst te doen als bindende confessio- neele uitspraak.

Dat deed b.v. Prof. Dr. K. Schilder in zijn brief aan de kerkeraden d.d. 14 Jan. 1944, die het door hem opge- stelde prae-advies, dat door de Synode was afgewezen, begeleidde. Hij schreef daarin: "Heeft ondergeteekende op de bladzijden 6 en 10 van zijn brief van 13 December 1943 goed gezien, dan zal het niet alleen voor hen, die tegen een deel der uitspraken materiele bezwaren heb- ben, doch voor alle denaren des Woords bij diepergaand betoog ten eenenmale onmogelijk zijn, conflict met een of ander onderdeel van deze uitspraken te vermijden. Hetgeen nadere toetsing van het prae-advies noodzake- lijk maakt, wijl het de overwegingen bevat, die de sy- node van 1943 hebben geleid tot haar eerste be- slissingen".

Men weet hoe er toen reacties geboren zijn. Sommige predikanten meenden de Synode te moeten aansporen nu maar eens krachtig in te grijpen tegen zulk een kerk-ondermijnende actie. Luid werd verkondigd, dat het hún niet onmogelijk zou zijn bij diepergaand betoog conflict met deze uitspraken te vermijden.

De Synode zelf constateerde, dat Prof. Schilder de leer- uitspraken bleef "bestrijden".

En zoo werd van hem o.a. een categorisch antwoord verlangd op de vraag: "Of gij belooft, niets te zullen leeren, wat met de leeruitspraken van de Synode Sneek-Utrecht niet ten volle in overeenstemming is".

Bij zijn beantwoording van deze vraag overwoog de hoogleeraar o.m.: "In denzelfden brief (bedoeld is de brief van 13 Dec. 1943 aan de Synode) gaf ik te kennen, dat naar mijn meening speciaal de aan 1905 ontleende uitspraken, vooral nu hun letterlijke tekst bindend was verklaard, wat in 1905 niet geschied was, innerlijk tegen- strijdig en deels onjuist waren". En: "Deze bewering sluit zonder meer in, dat haar juistheid ondersteld zijnde, niemand een conflict met deze uitspraken kan vermijden,

ook al begeert hij zulks. Ook ik niet. Tegen wat inner- lijk tegenstrijdig is, totat te gelegener tijd ieder".

Op grond van deze en andere overwegingen kwam Prof. Schilder toen tot een klaar en duidelijk "neen" op de gestelde vraag.

En het is bekend hoe hij toen, mee om zijn "neen" op deze vraag, als kerk-scheurder is geschorst en later afgezet.

Het is wel wat eigenaardig thans van de zijde van een onverdacht getuige de erkenenis te hooren, dat die "bezwaarden" met hun bewering, dat 1905 een compro- mis, een pacificatie-formule was, geheel en al gelijk hebben; en dat Prof. Schilder ook al gelijk had, toen hij op die innerlijke tegenstrijdigheid zoo sterken nadruk legde en daarom de formule als confessioneel-bindende leeruitspraak verwierp.

Er is nl. een brochure verschenen van de hand van Dr. B. Wielenga, den schrijver van "Ons Doopsformu- lier", die in dit werk zich toch geen tegenstander van 1905 heeft getoond.

En wat zegt nu deze onverdachte getuige in zijn brochure "Gewenschte Vertrouwing" op blz. 20?

Dit: "De leeruitspraak van 1905 had indertijd een ge- zonden klank en verzoenende kracht. Toch was zij, ge- lijk boven opgemerkt, in werkelijkheid een compromis. Van weerszijden werden gevoelens erkend, offers ge- bracht, om tot den vurig gewildens vrede te komen. Dat deze uitspraak bij later overwegen onvoldaanheid wekt, moet ons dus niet te zeer verwonderen. Wie, gelijk Dr. Kuiper, vasthoudt aan de gedachte, dat het sacra- ment naar zijn aard beteekent de verzegeling van aan- wezig geloof, kan moeilijk instemmen met de verklaring, dat dit geloofsbeginzel (wedergeboorte) ook na den doop gewerkt kan worden. In dit geval toch zou het sacra- ment enkel een belofte, zonder concrete, aanwezige levensinhoud verzegelen. Evenmin kunnen zij, die den kinderdoop alleen tot belofte en eisch beperken, in deze uitspraak roemen. Er valt toch wel een sterk accent op de wedergeboorte als aanwezige werkelijkheid. Praktisch is de uitspraak van 1905 wel geen triomf van de B-broeders over de broeders der scheiding geweest. Eer het tegendeel. Kuiper en de zijnen gaven het meest toe, in ieder geval meer dan men na hun duidelijk geprop- aande stellingen verwachten kon. Maar een sterke ge- lukkige oplossing is een compromis uiteraard nooit. Er blijft iets haken en wringen, dat men om des vredes wil, wegdriegt in het onderbewuste. Maar ook dit opge- sloten effect kan weer tevoorschijn komen en dan ver- lost het compromis zijn stichtelijke kracht. Daarom is, nu eenmaal de verscheidenheid van gevoelens weer openbaar geworden is, ons bescheiden advies, dat de synode heel de zaak van de verhouding tusschen kin- derdoop en wedergeboorte opnieuw in studie neme, in ieder geval maatregelen treffe, dat de kwestie zoo gron- dig en veelzijdig mogelijk worde onderzocht, ook weer met afweging van woorden en begrippen (als wederge- boorte) en met erkenning van de variaties bij de vade- ren inzake deze leer. Wanneer in de kerken algemeen medewerking en instemming gevonden is, kan er zoo noodig een vernieuwde uitspraak volgen, wier bindende kracht naar ons inzien niet het primaire karakter van de belijdenis heeft, omdat ze een belijdenis oangaande de belijdenis is.

Hier geldt nog meer de voorzichtigheid, waarover we reeds uit Kuiper's voorrede (Drie Formulieren) iets aanhaalden. (Aangehaald waren de woorden: "Al deze betuigingen hebben niet het minste gezag over de consciënten. Betuiging van instemming beduidt dat men de Belijdenis als de zuiverste tot dusver bekende kerk- belijdenis eert." (Wat Kuiper al niet mocht zeggen en schrijven! H.V.) Confessioneele binding in den ge- wenschten zin kan moeilijk verwacht worden bij een incidenteele verklaring".

In een noot merkt Dr. Wielenga dan nog op: "Er is reeds veel over de verzoening in 1905 door de verrassend eenstemmige uitspraak geschreven. Er behoeft niet aan getwijfeld te worden, dat niemand een oplossing be- doeld heeft, waarbij iets van het beginsel opgeofferd werd, hetzij ter eene of ter andere zijde. Men heeft wer- kelijk bedoeld, en in zoover toen mogelijk was, ook be- reikt elkaar op den grondslag der oude, onverschilde gereformeerde waarheid te vinden. Maar achteraf, het toen genomen besluit keurend, ziet men toch duidelijk de sporen van een toegeven uit liefde, zonder gelijk- waardige overwinning van het waarheidslicht. Afgedacht nog van de ongelukkige, scholastische uitdrukking- wijze: hetzij vóór of onder of na den doop, is er in de woordjes voor of onder een toegeven van de zijde der- genen, die op de z.g. verbondsheiligheid nadruk leggen, in het woordje na een toegeven van hen, die de weder- geboorte tusschen verkiezing en doop inschakelen, on- miskenbaar.

Er is tegenspraak tusschen de betuiging: het sacra- ment verzegelt persé, als zoodanig de inwendige ver- nieuwing en de erkening: de wedergeboorte kan ook na den doop geschieden".

(Sommige woorden en zinsdeelen zijn door onderge- teekende onderstreept; andere woorden door Dr. W. zelf).

De vraag komt na lezing van deze passages op: Wordt nu binnenkort Dr. B. Wielenga ook voor de Synode gedaagd of krijgt hij een stel vragen thuis ge- steld? B.v. in dezen vorm:

1. Acht U de verklaring van 1905, die wij tot bin- dende belijdenis-formule hebben gemaakt, slechts een compromis, dat heelemaal geen sterke, maar een onge- lukkige oplossing is?

2. Verwerpt U de confessioneele binding aan deze incidenteele verklaring?

3. Acht U onze stelling: de doop verzegelt aanwezig geloof, de wedergeboorte, die reeds plaats vond in tegenspraak met de verklaring van 1905, die zegt, dat die wedergeboorte ook wel na den doop kan plaats hebben?

En als hij dan deze vragen met "ja" beantwoordt — is hij dan ook "kerkscheurder" geworden — en wordt hij dan door de Synode geschorst en afgezet als emeritus-predikant van Amsterdam?

"s-H.

H.V.

STEMMEN UIT ' ONZE KERKEN

Nogmaals: Dr. K. Dijk en het Verbond.

Ik heb voor me liggen een preek van Dr. K. Dijk, die hij in 's-Gravenhage hield in 1936 over Zondag 27 van den Heidelberger Catechismus.

Hieruit wil ik enkele passage's laten volgen. Nadat hij het Verbond had vergeleken met het huwelijksver- bond, ging hij verder:

"Welnu, zoo is er het verbond tusschen God en mensch, tusschen den hemelschen Bruidegom en Zijn bruid, tusschen den goddelijken "Man" en Zijn be- gadenigde vrouw, en die gemeenschap heeft de Heere in Zijn vrijmacht met Zijn Kerk willen sluiten. Zeker, in dezen vorm, dat het verbond van God is uitgegaan. De mensch is niet tot Hem opgeklimmen, want wie onzer kan tot Hem gaan om met Hem in relatie te treden, maar Hij heeft Zich tot ons neergebogen, en het ver- bond is in zijn aanvang monotheïsch, eenzijdig van karakter. Maar het wordt terstond, krachtens den aard van het verbond duplex, tweezijdig, omdat God met den mensch omgaat als Zijn beëiddegenoot, als Zijn kind, en in die tweezijdigheid ontsluit zich de heerlijk- heid van het werk der genade Gods. Hij verbindt Zich aan Zijn volk maar Hij verbindt het volk ook aan Zich. Hij geeft Zich aan de Zijnen maar Hij vraagt ook de gave der Zijnen aan Zijn dienst. Hij verplicht Zich tot liefde en trouw maar ook Zijn bondelingen zijn Hem trouw en liefde verschuldigd. Hij vervult zijn verbonds- beloften in den weg van Zijn Verbondsrecht, en o weelde der gemeenschap tusschen God en Zijn bruid, Hij spreekt: MIJN VOLK, en zij antwoordt: MIJN God...."

Iets verder vervolgt hij:

"Al komen den kinderen de beloften toe en al be- hooren zij tot het verbond der genade, volgt nu hier- uit, dat ook het teeken en het zegel in het sacrament des doops aan deze kinderen gegeven wordt? Zeker, want de doop is juist EEN TEEKEN EN ZEGEL VAN HET VERBOND DER GENADE, en heeft hierin de be- snijdenis der oude bedeeeling vervangen. Immers, die besnijdenis was in den tijd der voorbereiding en der schaduwen van Gods Verbond het door Hem gegeven zegel. Of sterker nog, die besnijdenis was door den Heere gegeven tot EEN ZEGEL DER RECHTVAARDIG- HEID DES GELOOFS. Neen, dat zeggen wij niet. Dat zegt de Heilige Schrift: EN HIJ (nl. Abraham) HEEFT HET TEEKEN DER BESNIJDENIS ONTVANGEN, TOT EEN ZEGEL DER RECHTVAARDIGHEID DES GELOOFS. DIE HEM IN DE VOORHUID WAS TOEGEREKEND. (Rom. 4:11). En wanneer nu voor hem de besnijdenis zulk een zegel was, zou dan voor zijn zaad dit teeken des verbonds andere beteekenis gehad hebben? Is er soms tweedrie teeken? Is er een tweevoudige besnijde- nis? Is er tweedrie verbond? Is het verbond niet één en de besnijdenis één?"

Welnu, dan geldt deze genade ook voor u. Dan komt de Heere ook met Zijn beloften tot uw kinderen".

Tegen het einde van de preek zei Dr. Dijk:

"Jongens en meisjes, onderzoekt uzelf, hoe ge tegen- over uw doop en het verbond Gods staat. Wanneer gij dat verbond niet aanvaardt: indien gij de heiligheden des Heeren veracht; zoo gij uw doop vermaadt, het zal u vergaan als Esau. Bondeling en toch uitgeworpen! Dan zal de doop u niet wezen tot een zegen van Gods genade, maar tegen u getuigen, dat gij het verbond des Heeren hebt geschonden, en hij zal u zijn tot een reuke des doods ten doode. Wacht u dan voor onthei- liging van uw doop".

Deze duidelijke taal van bijna tien jaar geleden doet ons zien, hoe ver de Geref. Kerken thans zijn afge- dwaald. Waar hooren we dit geluid nu? Niet bij de "synodalen"! Niet bij Dr. K. Dijk!

t Kan verkeeren! Zaltbommel.

P. C. VAN WIJK.

Naschrift. Inderdaad, dit geluid is anders dan dat van de "synode", met haar opvatting: de doop ver- zegelt inwendige aanwezige genade, en het Nieuwe Verbond is toch maar heel wat anders dan het Oude, ook in de "substantie".

Redactie.

Hooggeachtte Professor en Broeder in Christus!

Verleden najaar sprak een in het Noorden van Fries- land algemeen gezien predikant, die onlangs op no- minatie voor professor stond, met een toedertijd be- zwaard, doch thans reeds vrijgemaakt lidmate zijner gemeente. Deze zuster had bezwaar tegen de leer der veronderstelde wedergeboorte. De predikant merkte op, dat ze niettegenstaande dat wel lid van de plaatselijke kerk kon blijven.

"Heeft U mij daar ooit over hooren preeken?" zoo vroeg hij.

Bij de visitatie wordt ieder jaar aan den kerkeraad ter plaatse gevraagd: Verkondigt uw predikant den vol- len raad Gods? En elk jaar antwoordt de kerkeraad: ja. En de dominee is het daar natuurlijk mee eens.

Nu trek ik deze conclusie: Volgens dien dominee be- hoort de leer der veronderstelde wedergeboorte niet tot den vollen raad Gods. Ik geloof, dat hij dáárin gelijk heeft.

Maar is het geen kerkelijke onwaarsachtigheid dat deze predikant door zijn stilzwijgen en toezien instemt met de daden van schorsing en afzetting van vele ambtsdragers, die weigeren zich te conformeren met de door de Synode aangenomen leer van de veronder- stelde wedergeboorte?

Hoogachtend, met broederlijke groeten, Uw dw. L. ROORDA Phz.

Lauwerzijl.